

לכה דודי/ רבי שלמה אלקבץ

לְכָה דוּדִי לְקִרְאֵת כִּלָּה
סִינֵי שְׁבֵת וְקִבְלָה
שְׁמֹר וְזָכוֹר בְּדַבַּר אֶחָד
הַשְׁמִיעֵנוּ אֵל הַמְּיַחֵד
ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד
לְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת וּלְתִהְלָה
לְקִרְאֵת שְׁבֵת לָכֵן וְנִלְכָה
כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה
מֵרֵאשׁ מְקֻדָּם נְסֻמָּה
סוּף מְעֻשָׂה בְּמַחְשָׁבֶה תְּהִלָּה
מְקֻדָּשׁ מְלֻךְ עִיר מְלֻמָּה
קוּמֵי צְאֵי מִתּוֹךְ הַהִפְסָכָה
רַב לָךְ שְׁבֵת בְּעֵמֶק הַבְּכָא
וְהוּא יִחְמוֹל עָלֶיךָ חֲמֻלָה
הַתְּנַעֲרֵי מֵעֶפֶר קוּמֵי
לְבָשֵׁי בְּגָדֵי תִפְאָרֶתְךָ עִמֵּי
עַל יַד בֶּן יֵשִׁי בֵּית הַלְּחָמֵי
קִרְבָּה אֵל נְסֻשֵׁי גְאֻלָּה

הַתְּעוֹרָרִי הַתְּעוֹרָרִי
כִּי בָא אֹרֶךְ קוֹמֵי אֹרִי
עוֹרֵי עוֹרֵי שִׁיר דְּבָרֵי
כְּבוֹד ה' עָלֶיךָ נִגְלָה
לֹא תִבְשֵׁי וְלֹא תִכְלָמֵי
מָה תִשְׁתַּחֲוִי וּמָה תִתְהַמְּי
בְּךָ יַחֲסוּ עַנְיֵי עַמִּי
וְנִבְנְתָה עִיר עַל תִּלְתָּה
וְהָיוּ לְמִשְׁכָּה שְׂאֵסֶיךָ
וְרָחֲקוּ כָּל מִבְלָעֶיךָ
יִשְׁיֵשׁ עָלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ
כְּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל כְּלָה
יִמִּין וּשְׂמֹאל תִּסְרְצֵי
וְאֵת ה' תַּעֲרִיצֵי
עַל יַד אִישׁ בֶּן סַרְצֵי
וְנִשְׁמַחָה וְנִגְלָה
בְּאֵי בְּשִׁלּוֹם עֲסָרְת בְּעִלָּה
גַּם בְּשִׁמְחָה וּבְצַחָה
תִּנְוֶךְ אֲמוּנֵי עַם סִגְלָה
בּוֹאֵי כְלָה בּוֹאֵי כְלָה

בְּאֵי בְּשִׁלּוֹם עֲטָרַת בְּעֵלָה

גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצַהֲלָה

תִּזְרַק אֲמוֹנֵי עַם סִגְלָה

בּוֹאֵי כֻלָּה בּוֹאֵי כֻלָּה

וַיְהִי עֶרְבַּב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי.
וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אוֹתוֹ כִּי בּו שְׁבֹת מְכַל
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

סְבָרִי מֵרָנָן וּרְבִנָּן וּרְבוֹתֵי
בְרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בוֹרֵא פְרִי הַגֶּזֶן
בְרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בְּנוֹ
וְשִׁבֹת קִדְּשׁוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הַנְּחִילָנוּ
זְכוֹרֹן לְמַעֲשֵׂיךָ בְּרֵאשִׁית כִּי הוּא יוֹם תְּחִלָּה
לְמַקְרָאֵי קִדְּשׁ זְכוֹר לְיִצְיָאת מִצְרָיִם כִּי בְנוּ בְחִרְתָּ
וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מְכַל הָעַמִּים וְשִׁבֹת קִדְּשָׁךְ
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הַנְּחִילָתָנוּ.
בְרוּךְ אַתָּה יי מְקַדְּשׁ הַשְּׁבֹת:

עוד מעט ירד אלינו
יום שבת הטוב.
לכבודו תכין אימנו
משעמים לרוב.

בואי, בואי הברוכה,
יום שבת, יום מנוחה!
בואי נא, בואי נא, המלכה!

אך נפסיק פה לימודינו,
הביתה נמהר.
נתקדש לשבתנו
בפרחים ובנר.

בואי בואי הברוכה

ושמרו בני ישראל את השבת,
לעשות את השבת לדורותם ברית עולם.
ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם.
כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת
הארץ, וביום השביעי שבת וינפש.
זכור את יום השבת לקדשו.
ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך,
ויום השביעי שבת לה' אלהיך, לא תעשה
כל מלאכה, אתה ובנך ובתך, ועבדך ואמתך
ובהמתך, וגרך אשר בשעריך.
כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת
הארץ, את הים ואת כל אשר במ,
וינח ביום השביעי,
על כן בירך ה' את יום השבת ויקדשהו.
ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
בורא פרי הגפן

בְּרוּךְ אַתָּה ה'
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל
בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ
בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים
בֵּין יוֹם הַשַּׁבָּת לְיוֹמֵי
לְשַׁנְת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה
בְּרוּךְ אַתָּה ה'
הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל

שלום לך אורחת

שלום לך שבת

חיכינו חיכינו

סוף סוף הנה באת

הבית שטפנו

פרחים לך קטפנו

פרשנו מפה לבנה על שלחן

הנרות מאירים כל הבית מוכן

שלום לך אורחת

שלום לך שבת

חיכינו חיכינו

סוף סוף הנה באת

יותר מששמרו
ישראל את השבת
שמרה השבת
את ישראל
(אחד העם).

זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ
שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד
וַעֲשִׂיתָ כָּל-מְלֶאכֶתְךָ
וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:
לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלֶאכֶה אַתָּה
גְּבוּךְ וּגְבוּרָה, עֲבֹדָה וְאַמְתָּךְ
גְּבוּהַמְתָּךְ וּגְרוּךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה
אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם
וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה
אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ.

שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ
כִּי אֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ
וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלַאכָה אַתָּה וּבִנְךָ
וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וְשׂוֹרְךָ וַחֲמוֹרְךָ וְכָל-
בְּהֵמָתֶךָ, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ
לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ כִּמּוֹךָ
וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וַיִּצְאָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה
וּבְזֹרַע נְטוּיָה עַל כֵּן צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת

דברים ה, י"א-י"ד

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר
דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי
שְׁשַׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן
מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלֶאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ
שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם

ויקרא כ"ג, א-ג

השבת דומה לכלה

מה כלה זו באה לחתן נאה ומקושטת
כך השבת באה להן לישראל נאה
ומקושטת.

מה חתן זה לבוש בגדי תפארתו
כך אדם בשבת לבוש בגדי תפארתו
מה חתן זה מעונג כל ימי החופה
כך אדם מעונג בשבת.

רמז לדבר מתפילות השבת:
בליל שבת "אתה קידשת" - כנגד הקידושין
בתפילת שחרית "ישמח משה" -
כנגד שמחת חתן עם כלה
במוסף "שני כבשים..." - כנגד סעודת החתן
בתפילת מנחה "אתה אחד" - כנגד ייחוד
חתן וכלה.

(על פי מנורת המאור רבי יצחק אלנקווה)

אלוקינו ואלוקי אבותינו
רצה נא במנוחתנו
קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך
שבענו מטובך
ושמח נפשנו בישועתך
וטהר לבנו לעבדך באמת
והנחילנו ה' אלוקינו
באהבה וברצון שבת קדשך
וינוחו בה כל ישראל מקדשי שמך
ברוך אתה ה'
מקדש השבת

(תפילת עמידה של שבת)

איזהו כבוד?

שמצווה על אדם לרחוץ פניו ידיו

ורגליו בחמין בערב שבת מפני

כבוד השבת...

ומכבוד השבת שילבש כסות נקיה

ולא יהיה מלבוש החול כמלבוש

השבת

איזהו עונג?

שצריך לתקן תבשיל שמן ביותר

ומשקה

מבושם לשבת...

וכל המרבה בהוצאת שבת ובתיקון

מאכלים רבים וטובים הרי זה משובח.

(רמב"ם, הלכות שבת, פרק ל')

להדליק נרות בכל העולמות -

זוהי שבת.

להדליק נרות שבת

זוהי קפיצת נפש הרת נצורות

לים נהדר, שיש בה מסתורין

של אש השקיעה.

בהדליקי הנרות יהפך

חדרי לנהר דינור,

באשדות ברקת שוקע לבי ...

אמר להן הקדוש ברוך הוא

שוטים שבעולם

מאי שטרח בערב שבת יאכל בשבת

מאי שלא טרח בערב שבת

מהיכן יאכל בשבת?

(עבודה זרה ג ע"א)

וְתִהְיֶה הָעֵת הַזֶּה לְבַּיָּנוּ וּשְׂרָיֵנוּ, וְיִהְיֶה שָׂאֵר עֲתוֹתֵינוּ כְּדֹרָכֵינוּ
הַמְּטִיעִים אֶל הָעֵת הַזֶּה, יִתְאַוּהוּ קִרְבָּנוֹתֵנוּ לְשִׁבּוֹ מִתְדַמְּוֵהוּ בְּרוּחֵנוּ
וְיִתְרַחֵק מִהַבְּהִמְיִים, וְיִהְיֶה שְׂרֵי יוֹמוֹ וְלִילוֹ הַשְּׁלֵשׁ עֲתוֹת הָהֵם שֶׁל
תְּפִלָּה, וּשְׂרֵי הַשְּׁבוּעַ יוֹם הַשַּׁבָּת, מִסְּנֵי שָׁהוּא מְעַמֵּד
לְהַדְבִּיק בְּעֵנֵינוּ הָאֱלֹהִי, וְעֲבוֹדָתוֹ בְּשִׁמְחָה לֹא בְּכֹנִיעָה, כְּאֲשֶׁר
הִתְבָּאֵר. וְהִסְדֵּר הַזֶּה מִהַנְּפִשׁ כְּסֵדֵר הַמְּזוּן מִהַגּוֹף, מִתְּפִלָּה
לְנִפְשׁוֹ וְנִזּוֹן לְגוּפוֹ, וּמִתְמַדָּת עָלָיו בְּרִכַּת הַתְּפִלָּה עַד עֵת תְּפִלָּה
אַחֲרָת, כְּהַתְמַדָּת כֹּחַ סְעֵדָת הַיּוֹם עַד שְׁיִסְעֵד בְּלִילָה, וְכָל אֲשֶׁר
תְּרַחֵק עֵת הַתְּפִלָּה מִהַנְּפִשׁ הִיא הוֹלְכָת וְקוֹדֶרֶת בְּמָה שְׁשׁוֹגֵעַ
אוֹתָהּ מְעַסְקֵי הָעוֹלָם ... וּבְעֵת הַתְּפִלָּה מִטְהַר נִפְשׁוֹ מִכָּל מָה
שֶׁקָּדָם, וְיִתְקַנֶּה לְעֵתִיד, עַד שֶׁלֹּא יַעֲבֹר שְׁבוּעַ עַל זֶה הִסְדֵּר עַד
שְׁיִתְקַן הַנְּפִשׁ וְהַגּוֹף, וּבְכָר נִקְבְּצוּ מוֹתָרִים מִקְדִּירִים עִם אֲרֶךְ
הַשְּׁבוּעַ לֹא יִתְכַן לְטִהָרָם וּלְנִקּוּתָם אֲלֵא בְּהַתְמַדָּת עֲבוֹדָת יוֹם
עִם מְנוּחַת הַגּוֹף, וְאִזּוּ יִרְצֶה הַגּוֹף בְּשַׁבָּת אֶת אֲשֶׁר חָסַר לוֹ
מִשְׁשֵׁת הַיָּמִים, וְיִהְיֶה נִכּוֹן לְעֵתִיד. וְכֵן הַנְּפִשׁ תִּזְכֹּר מָה שֶׁחָסְרָה
עִם טְרַדַּת הַגּוֹף, וּבְאֵלוֹ הִיא בְּיוֹם הַהוּא מִתְרַפָּאָה מִחֻלֵּי שֶׁקָּדָם
וּמִתְעַתֶּדֶת לְמָה שֶׁיִּדְחָה מִמֶּנָּה הַחֻלֵּי בְּעֵתִיד.

(ריה"ל, כוזרי, מאמר שלישי)

מֵהַ יְדִידוֹת מְנוּחָתְךָ, אֶת שֵׁבֶת הַמַּלְכָּה.
בְּכֵן נְרוּץ לְקִרְאָתְךָ, בּוֹאֵי כֻלָּה נְסוּכָה.
לְבוֹשׁ בְּגָדֵי חֻמּוּדוֹת, לְהַדְלִיק נֵר בְּבִרְכָה.
וְתִכַּל כָּל הָעֲבֹדוֹת, לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה:
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים. בְּרַבְרֵיִם וּשְׁלִי וְדָגִים:
מֵעָרֵב מְזֻמִּינִים כֹּל מֵינֵי מִטְעָמִים.
מִבְּעוֹד יוֹם מוֹכְנִים תְּרַנְּגוּלִים מְשֻׁטְמִים.
וְלַעֲרוֹךְ כְּמָה מֵינִים, שְׁתוֹת יִינוֹת מְבֻשְׂמִים.
וְתִפְנוּקֵי מַעֲדָנִים, בְּכֹל שְׁלֹשׁ סְעֻמִּים:
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים. בְּרַבְרֵיִם וּשְׁלִי וְדָגִים:
נְחַלֵּת יַעֲקֹב יִרְשׁ, בְּלִי מְצָרִים נְחֻלָּה.
וַיִּכְבְּדוּהוּ עֲשִׂיר וְרָשׁ, וְתִזְכּוּ לְגֹאֲלָה.
יוֹם שֵׁבֶת אִם תִּשְׁמְרוּ, וְהִיִּתְּם לִי סֻגֻּלָה.
שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹדוּ, וּבְשִׁבְעֵי נְגִילָה:
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים. בְּרַבְרֵיִם וּשְׁלִי וְדָגִים:

הַשְׁפָּטִים אֲסוּרִים, וְגַם לְחֹשֶׁב הַשְׁבוּנוֹת.
הַהֲרָהִים מִתְּרִים, וְלִשְׁדֵּךְ הַבְּנוֹת.
וְתִנּוּק לְלִמְדוֹ סֹפֵר, לְמִנְצֵחַ בְּגִינֹת.
וְלִהְיוֹת בְּאֵמֶרֶי שְׁפָר, בְּכָל שְׁנוֹת וּמְחֻנוֹת:
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים. בְּרַבְרִים וּשְׁלִי וְדִגִּים.
הַלּוֹכֵךְ תֵּהָא בְּנִחַת, עֹנֵג קָרָא לְשִׁבְתָּ.
וְהַשְׁנָה מִשְׁבַּחַת, כְּדַת נִפְשׁ מְשִׁיבָת.
בְּכֵן נִפְשֵׁי לֶךְ עֲרֻגָה, וְלִנְחַח בְּחֻבָּת.
כִּשְׁוֹשְׁטִים סוּגָה, בּוּ יִנְחֹו בֵּן וְגִבָּת:
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים. בְּרַבְרִים וּשְׁלִי וְדִגִּים:
מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, יוֹם שְׁבַת מְנוּחָה.
כָּל הַמְתַּעֲנֵגִים בָּהּ, יִזְכּוּ לְרוֹב שְׂמֻחָה.
מִחֻבְלֵי מְשִׁיחַ, יִצְּלוּ לְרוּחָה.
שְׂדֵהֵינוּ תִצְמִיחַ, וְנִס יִגּוֹן וְאַנְחָה:

מסופר על רבי יוחנן וריש לקיש שהיו
עסוקים בפרק שביעי של מסכת שבת
אשר דן בל"ט אבות מלאכה במשך
שלוש שנים.

יודועים דברי הרב יונתן אייבשיץ: ומי
שלא למד הלכות שבת על בוריים
פעמיים ושלוש לא יכול להימלט שלא
יקרה לו חילול שבת...
ומן הראוי ללמוד הלכות שבת
בתמידות...

(מהקדמת הרב נויבירט לספרו "שמירת שבת כהלכתה")

יום שבתון אין לשכוח
זכרו כריח הניחוח
יונה מצאה בו מנוח
ושם ינחו יגיעי כח
יונה מצאה בו מנוח ושם ינחו יגיעי כח

היום נכבד לבני אמונים
זהירים לשמרו אבות ובנים
חקוק בשני לוחות אבנים
מרוב אונים ואמיץ כח
יונה מצאה בו מנוח ושם ינחו יגיעי כח

ובאו כולם בברית יחד
נעשה ונשמע אמרו כאחד
ופתחו וענו ה' אחד
ברוך הנותן ליעף כח
יונה מצאה בו מנוח ושם ינחו יגיעי כח

דבר בקדשו בהר המור
יום השביעי זכור ושמור
וכל שקודיו יחד לגמור
חזק מתניים ואמץ כח
יונה מצאה בו מנוח ושם ינחו יגיעי כח

העם אשר נע כצאן תעה
יזכור לפקדו בברית ושבועה
לבל יעבור בם מקרי רעה
כאשר נשבעת על מי נח
יונה מצאה בו מנוח ושם ינחו יגיעי כח"

בְּרוּךְ אַל עֲלִיּוֹן / אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה

לְנוֹשְׁנֵינוּ סְדִיּוֹן / מְשַׁאֵת וְאַנְחָה

וְהוּא יְדָרֵשׁ לְצִיּוֹן / עִיר הַנְּדָחָה

עַד-אֲנָה תַמְדִּיּוֹן / נְשָׁשׁ נְאֻחָה

הַשׁוֹמֵר שְׂכָת / הַגֵּן עִם הַבַּיִת / לְאֵל יִרְצוּ / כְּמִנְחָה עַל-מַחְבַּת

רוֹכֵב בְּעָרְבוֹת / מְלֹךְ עוֹלָמִים

אֶת-עַמּוֹ לְשְׂכָת / אֲזַן בְּנוֹעֵימִים

בְּמִצָּאֵי כְלוֹת עָרְבוֹת / בְּמִינֵי מִטְעַמִּים

בְּמַלְבוּשֵׁי כְבוֹד / זָבַח מְשֻׁפָּחָה

הַשׁוֹמֵר שְׂכָת / הַגֵּן עִם הַבַּיִת / לְאֵל יִרְצוּ / כְּמִנְחָה עַל-מַחְבַּת

וְאֲשֶׁרֵי כָל-חֹכְהָ / לְתַשְׁלֹמֵי כֶסֶל

מֵאֵת כָּל סוֹכְהָ / שׁוֹכֵן בְּעָרְשָׁל

נְחֻלָּה לוֹ יִזְכָּה / בְּהָרַגְוֵשׁ

נְחֻלָּה וּמְנוּחָה / כִּשְׁמֹשׁ לוֹ זָרְחָה

הַשׁוֹמֵר שְׂכָת / הַגֵּן עִם הַבַּיִת / לְאֵל יִרְצוּ / כְּמִנְחָה עַל-מַחְבַּת

כָּל-שׁוֹמֵר שְׁבֻעַת / כְּדַת מַחֲלָלוֹ
הֵן הַכָּשָׁר חֲבַת / קִדְשׁ גּוֹרְלוֹ
וְאִם יֵצֵא חוֹבַת / הַיּוֹם אֲשֶׁרִי לוֹ
לֵאלֹא אֲדוֹן מַחֲלָלוֹ / מִנְחָה הִיא שְׁלֹחָה
הַשׁוֹמֵר שְׁבֻעַת / הֵבִין עִם הַבַּת / לֵאלֹא יִרְצוּ / כְּמִנְחָה עַל-מִחְבַּת

חֲמֻדַת הַיָּמִים / קָרְאוּ אֵלַי צֹד
וְאֲשֶׁרִי לְתַמְיָמִים / אִם-יִהְיֶה נֶצֶד
כְּתָר הַלּוֹמִים / עַל-רֹאשׁוֹ יֵצֹד
צֹד הָעוֹלָמִים / רוּחוֹ בָּם נָחָה
הַשׁוֹמֵר שְׁבֻעַת / הֵבִין עִם הַבַּת / לֵאלֹא יִרְצוּ / כְּמִנְחָה עַל-מִחְבַּת

זְכוֹר אֶת-יּוֹם הַשְּׁבֻעַת לְקִדְשׁוֹ
קִרְנוּ כִּי גִבְהָה / נִזְדַּר עַל-רֹאשׁוֹ
עַל-כֵּן יִתֵּן הָאָדָם לְנִפְשׁוֹ
עֲנֵג וְגַם-שְׂמֵחָה / בְּהָם לוֹ לְמִשְׁחָה
הַשׁוֹמֵר שְׁבֻעַת / הֵבִין עִם הַבַּת / לֵאלֹא יִרְצוּ / כְּמִנְחָה עַל-מִחְבַּת

בפיוט "לכה דודי" משולה השבת לכלה.

דימוי זה מקורו בפסוק

"ויכולו השמיים והארץ וכל צבאם ויכל

אלוקים..."

ביטוי המעיד על הטוב ועל היופי שנשלמו

וכלולות הן סמל לאחדות ולשלמות.

עם ישראל מקבל את השבת ככלה

כיום של שלמות.

כזיכרון למעשה בראשית

היא מעידה על שלמות הבריאה

כזכר ליציאת מצרים

היא היציאה מעבדות לחירות

ומשעבוד לגאולה.

(ע"פ פרוש' שביד. ספר מחזור הזמנים).

הרחמן
הוא ינחילנו
יום שכולו
שבת
ומנוחה
לחיי העולמים
(ברכת המזון)

רָצָה וְהִחְלִיצֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת

יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשְּׁבֶט הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה

כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְשָׁנֶיךָ לְשֶׁבֶט בּוֹ

וְלַנּוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוֹת רְצוֹנָךָ וּבְרָצוֹנָךָ

הַנִּיחַ לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁלֵא תִהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן

וְאַנְחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ וְהִרְאָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ

בְּנִחְמַת צִיּוֹן עִירָךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר

קְדוֹשְׁךָ כִּי אֵתָּה הוּא בְּעַל הַיְשׁוּעוֹת

וּבְעַל הַנְּחָמוֹת

(בְּרַכַּת הַמָּזוֹן)

הכל מכוון להטעים ולהמחיש
את המעבר האיכותי בזמן.
ההכנה הקדחתנית לקראת השבת
מגיעה לשיאה
כי יש להספיק הכל מבעוד יום
ואז נפסקת כל מלאכה.
פתאום יורדת השלוחה...
הדלקת הנרות היא מלאכה אחרונה
שאחריה לא תיעשה כל מלאכה...
רגע אחד עומדים הזמנים זה מול זה
זמן החול מכאן וזמן הקודש מכאן
עבר ועתיד משני צידיו של הווה
המפסיק ביניהם
אור השלהבות בתווך...
החול נסוג ונעלם.

(פרופ' שבייד. ספר מחזור הזמנים)

מוותר אני על העולם הבא
שלי

בשביל שמירת שבת
כהלכתה
שכן שבת היא למעלה
מהעולם הבא

שבת- גדולה מעולם הבא
כי היא המעיין
שממנו נלקח העולם הבא.

(רבי ברוך ממז'בוז')

"וכבדתו מעשות דרכיך"
שלא יהא הילוכך של שבת

כהילוכך של חול

"ממצוא חפצך"

חפצך אסורים

חפצי שמים מותרים

"ודבר דבר"

שלא יהא דיבורך של שבת

כדיבורך של חול

(שבת קיג ע"א)

כל השוואה בין השבת היהודית לבין חיקויה
הנוצרי או המוסלמי (או "סוף השבוע" החילוני)
רק מבליטה את אופיה המיוחד.

היא אינה סתם יום שאין עובדים בו, או רק יום
שבו הולכים לתפילה.

השבת היא מעין יציאה מתחום חיים אחד לתחום
חיים שונה לגמרי...

עיקרה של השבת הוא בזניחה של עולם היצירה
הפעיל, ותמציתה מתבטאת בהימנעות,
בסיכום השבוע שחלף, ובחיים יחודיים שאין בהם
מתח או מאמץ...

הפיכת הפסיביות הזו ממצב של בטלה סתמית
ל "יום מנוחה וקדושה" וליום של "עונג" וגילוי של
רצון פנימי היא לב ליבה של השבת.

מידת המאמץ שבעשייה אינם הגורמים
הקובעים להתיר או לאסור כי אם השאלה עד
כמה יש במעשה מסוים משום יצירת דבר חדש
בעולם הפיזי.

(הרב עדין שטיינזילץ)

מסופר על רבי יוחנן וריש לקיש שהיו
עסוקים בפרק שביעי של מסכת שבת אשר
דן בל"ט אבות מלאכה במשך שלוש שנים.
וידועים דברי הרב יונתן אייבשיץ: ומי שלא
למד הלכות שבת על בוריים פעמיים ושלוש
לא יכול להימלט שלא יקרה לו חילול
שבת... ומן הראוי ללמוד הלכות שבת
בתמידות...

(מהקדמת הרב נויבירט לספרו "שמירת שבת כהלכתה")

רבי עשה סעודה

לאנטווינוס קיסר רומי בשבת.

הביא לפניו תבשילין של צונן (קרים)
אכל מהן וערב לו (היו טעימים לחיכו)

עשה לו סעודה ב [יום] חול.

הביא לפניו תבשילין רותחים.

אמר לו אנטווינוס:

[תבשילים שאכלתי בשבת]

ערבו לי יותר מאלו.

אמר לו רבי: תבלין אחד הם חסרים.

אמר לו: וכי אוצר המלך חסר כלום

(האם למלך אין די כסף לרכוש תבלינים)?

אמר לו: שבת הם חסרים – יש לך שבת?

(על פי מדרש בראשית רבה, פרשה יא, סימן ד).

רש"י על המילה "זכור"

בעשרת הדברות

(שמות כ)

תנו לב לזכור תמיד

את יום השבת

שאם נזדמן לך

חפץ יפה

תהא מזמינו לשבת

(על פי דרכו של הלל. ביצה ט"ז, א)

מכל המתנות הטובות שתורת ישראל נתנה

למחזיקים בה אין מתנה טובה

כמצוות השבת.

ככלה נאה וחסודה הוציא ה' את השבת

לקראת עם ישראל והביא את שניהם

במסורת הברית.

שבת מלכתא מכניסה לביתו של היהודי

כאילו עולם חדש.

אין זכר לעולם של ששת ימי המעשה.

ששת ימים בשבוע נתונים לך להטביע

עליהם חותם תכניתך וטעמך.

אבל ביום השביעי- שבת לה' אלוקיך.

שבת שבתון.

(רש"י הירש)

"ויקדש אותו"

שיהא קדוש ומובדל משאר הימים...

והנה הוא אות בינם ובין הא-ל

שהיא עדות על חידוש העולם

ולהודיע לכל העולם

כי העולם אינו קדמון

כי חידשו הא-ל יתברך

בשישה ימים

ושבת ביום השביעי

(רד"ק)

...כבר כתבו ספרי היראים כי קדושת השבת

נמשכת לכל הימים

כי יום השבת הוא המרכז אשר כל ימי

השבוע יונקים ממנו.

הימים א, ב, ג ונקראים אחר השבת שהם

מקבלים קדושה משבת העברה

והימים ד, ה, ו ונקראים קודם השבת כי הם

מקבלים קדושה משבת הבאה.

יום השבת הוא כמו הלב

שממנו נמשכת החיות לכל האיברים...

(רבי ישראל מאיר הכהן "החפץ חיים")

"וכבדתו מעשות דרכיך"
שלא יהא הילוכך של שבת

כהילוכך של חול

"ממצוא חפצך"

חפצך אסורים

חפצי שמים מותרים

"ודבר דבר"

שלא יהא דיבורך של שבת

כדיבורך של חול

(שבת קיג ע"א)

מה טעם מברכים על בשמים

בברכת הבדלה?

מפני שהשבת נותנת נשמה יתירה באדם

וכשהוא מבדיל ניטלה ממנו,

והנה הוא במחשבה יתירה מעתה

ובטורח ובעסק,

ונפשו אינה שמחה כאשר בתחילה.

ועל כן תיקנו בשעת הבדלה

להריח בבשמים

ותהיה הנשמה הנותרת בריח טוב,

ובכך הוא מפייג צערו ולא יתעצב אל ליבו

בזכרו ששת ימי המעשה.

וכל זה תיקנו כדי שיהיה זכרון שבת בליבו

ויהי שמח אף ביציאתו.

(רש"י/ ליקוטי פרדס)

"ויברך א-לוקים

את יום השביעי

ויקדש אותו"

ר' שמעון אומר:

ברכו במן

וקידשו באור פניו של אדם

אינו דומה אור פניו של אדם

כל ימות השבוע

לאור פניו בשבת.

(ע"פ בראשית רבה י"א).

כל הרוצה ליכנס לקדושת היום
חייב להניח תחילה את המולת החולין
של מקח וממכר סוואן
לפרוק מעליו עול העמל שהוא רתום בו
להתרחק מן השאון הצורם
של ששת ימי המעשה
מן העצבנות והכעס
של הרדיפה אחר נכסים...
הוא חייב להיפרד
מכל מלאכת ידיים
וללמוד להבין ולדעת
שהעולם כבר הוא נברא
ויתקיים אף בלא עזרתו של האדם...
ששת ימים בשבוע
אנו מבקשים למשול בעולם
וביום השביעי אנו משתדלים
למשול בעצמנו.

אמר ליה
הקדוש ברוך הוא למשה
מתנה טובה יש לי
בבית גנזי
שבת שמה
ואני מבקש ליתנה
לישראל

(מסכת שבת דף י ע"א)

אני שר בעל פה את אשת חיל
וגם את א-ל אדון
ואת "לכה דודי" ו "ויהי בנסוע הארון"
אני מכיר שלוש מנגינות ל"אדון עולם"
ורק אחת ל "יכולו השמיים והארץ
וכל צבאם"
אבל הכי אני אוהב
את המילים והמנגינה
של ה "טי.. לה.. לה.. לה.. לה.. ני..."
שאחרי ידיד נפש ולפני לכו נרננה.
(אורי אורבך).

בערב שבת

בבוא המלאכים לבית אדם מישראל

הם בבחינת "מלאכי השרת"-

עולים במדרגתם על האדם.

לאחר שהם רואים

נרות דולקים בבית ישראל

ושולחן ערוך לכבוד שבת

הם נקראים "מלאכי השלום"-

בעל הבית עולה עליהם במדרגתו.

וכך אנו אומרים בתחילה

"שלום עליכם מלאכי השרת"

ואחרי כן

"בואכם לשלום, ברכוני לשלום

מלאכי השלום".

לכן ציווה עלינו בתורה לשבות ולנוח כדי
שנצרך את שני הדברים, נאמין בדעה
נכונה והיא חידוש העולם, המורה על
מציאות הא-ל... וניזכר בחסדי האל עלינו
שהניח לנו מתחת סבלות מצרים.

(רמב"ם מורה נבוכים ב, לא)

אם תשיב משבת רגלך
עשות חפצריך ביום קדשי
וקראת לשבת עונג
לקדוש ה' מכובד
וכבדתו מעשות דרכיך
ממצוא חפצריך ודבר דבר
(ישעיהו, נ"ח, י"ג).

רבי יצחק אומר:

לא תהא מונה כדרך שאחרים מונים
אלא תהא מונה לשם שבת לקדשו

(מכילתא דרשב"י)

ופירושה שהגויים מונים בימי השבוע

לשם הימים עצמם

וקראו לכל יום שם בפני עצמו

וישראל מונים כל הימים לשם שבת

אחד בשבת, שני בשבת,

כי זו מן המצווה שנצטוונו בו

לזכרו תמיד בכל יום

(רמב"ן, עשרת הדברות).